

Kızıl Şahin (Serkan Mutan)

Kuş göçlerini araştırmak ve türlerin popülasyon biyolojilerini öğrenmek dünyada standart bir yöntem olarak kullanılan halkalama, Türkiye’de ilk defa ODTÜ yerleşkesinde sistemli bir şekilde uygulanmış ve ODTÜ Ulusal Halkalama Programı’nın kurucularından olmuştur. Bu konuda Türkiye’deki ilk tez çalışmaları ODTÜ’de gerçekleşmiştir. Yine bir ötücü kuş türünün telemetri ile izlenmesi Türkiye’de ilk defa ODTÜ’de Yalıncağ mevkiinde gerçekleşmiştir.

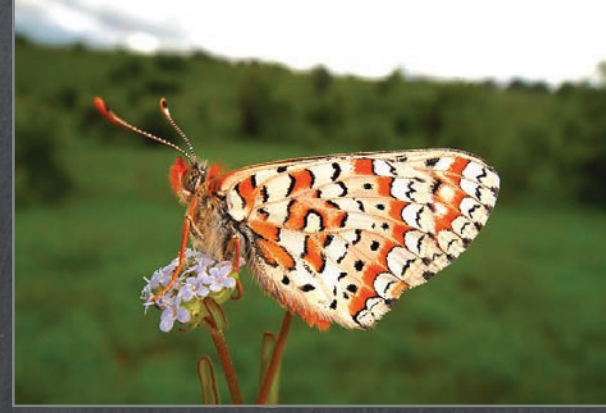
ODTÜ’nün kuşları kadar çeşitlilik göstermeseler de yerleşke arazisinde irili ufaklı memeli türleri de yaşamaktadır. **Yarasalar** (Chiroptera), **Kirpi** (*Erinaceus concolor*) ve **Soreks** (*Crocidura* spp.) gibi böcekçiller; otçul türler içinde **Tavşan** (*Lepus europaeus*), çayırliklar ve yol kenarlarında **Tarla Fareleri** (*Microtus guentheri* ve *M. levis*), çalılıkarda **Anadolu Orman Faresi** (*Apodemus witherbyi*), açıklık ve kurak kesimlerde **Avurtlaklar (hamsterler)** (*Cricetulus migratorius* ve *Mesocricetus brandti*) ve **Çöl Faresi** (*Meriones tristami*), nadiren **Gelengi** ya da **Yer Sincabı** (*Spermophilus xanthoprimum*) uygun habitatlarda rastlanır. Toprak altında **Körfare** (*Nannospalax nehringi*) bir kilit tür olarak işlev görür.

Hiç şüphe yok ki ODTÜ faunasının en ilgi çekici türleri etçil yırtıcılardır: **Tilki** (*Vulpes vulpes*), **Porsuk** (*Meles meles*), **Sansar** (*Martes foina*), **Alaca Kokarca** (*Vormela peregusna*), **Gelincik** (*Mustela nivalis*) ODTÜ’de kaydedilmiş başlıca yırtıcılardır. Bazı yıllarda, karlı kış aylarında güneydeki tepelerden ODTÜ’ye inen tek tük **Kurt** (*Canis lupus*) ODTÜ yerleşkesinin artık gerçek bir doğal alan niteliğini kazandığını kanıtlar.

Porsuk (Jorgen F.)

Omurgasızlar fazla bilinmemekle birlikte son yıllarda **kelebekler** üzerine yapılan çalışmalar bu kalabalık grup açısından da ODTÜ’nün özel bir önemi olduğunu ortaya koymaktadır. ODTÜ Biyoloji Bölümü, Doğa Koruma Merkezi ve Butterfly International adlı kurumlardan uzmanların son 6 yılda ayrı ayrı yaptıkları araştırmalar sonucunda ODTÜ’de **100’ü aşkın gündüz kelebeği türü** tespit edilmiştir. Bu türlerin arasında, Avrupa ölçeğinde tehlike durumunu yansıtan SPEC sınıflamasına göre öncelikli birçok tür bulunmaktadır. Özellikle **Güzel Nazuğum** (*Euphydryas orientalis*) türünün dünyada ve ülkemizde bilinen en önemli popülasyonu yerleşke sınırları içindedir.

Güzel Nazuğum (Onat Başbay)

ODTÜ yerleşkesi, İç Anadolu bozkırlarının mümkün olduğunca az müdahale edilmiş, otlatma baskısından uzak, tarım ilaçlarının kullanılmadığı, doğallığını koruyan birkaç bozkır ekosisteminden birini barındırmaktadır. Bu yüzden de ODTÜ yerleşkesi Türkiye’nin 65 Önemli Kelebek Alanından biri olarak seçilmiştir.

Yukarıda özetlenen ve bugüne kadar alanda kaydedilmiş zengin FLORA ve FAUNA, ODTÜ’nün doğal açıdan taşıdığı önemi ortaya koymakta, ekosistemlerin doğal nitelik kazandıklarını ve bütünlüklerini koruduklarını göstermektedir. ODTÜ flora ve faunasını oluşturan nadir, tehlike altında veya endemik birçok tür, başlı başına alanın doğal yapısının, bütünlüğünün ve mevcut koruma-kullanma dengesinin korunması için birer gerekçe oluşturmaktadır.

ODTÜ’de kaydedilmiş hayvan türleri arasında, Türkiye’nin de imzaladığı **uluslararası Bern Sözleşmesi**’ne göre mutlak koruma altında olması gereken türler vardır. ODTÜ listesinde yer alan 49 omurgalı türünün bu sözleşmeye ait Appendix II kapsamında, yaklaşık 200 omurgalı türünün ise Appendix III kapsamında korunması gereklidir.

ODTÜ’NÜN DOĞASI

ODTÜ DOĞASI

ODTÜ yerleşkesi doğal varlıkları açısından son derece zengin bir alandır. Bu zenginliğin en önemli sebebi ODTÜ'nün bir yandan doğal varlıklarını korurken diğer yandan da geliştirmek için adımlar atmış olmasıdır. Bu adımlar sayesinde bir yandan ODTÜ'nün bitkileri ve hayvanları korunurken, diğer yandan da ağaçlandırma çalışmaları ile birçok tür için yeni yaşam ortamları yaratılmıştır.

ODTÜ yerleşkesinin kuruluşu sadece binaların dikilmesi, eğitim sisteminin kurulması ile olmamış, buradaki doğal varlıklar da yerleşkenin bir parçası olarak ele alınmıştır. Elbette ODTÜ'nün sonradan yetiştirilmiş ormanlarını Doğu Karadeniz'in doğal yaşlı ormanları ile, bitki örtüsünü Toros Dağları'nın bitki örtüsü ile karşılaştırırsanız çok da zengin olduğunu düşünmezsiniz. ODTÜ yerleşkesinin en önemli özelliği kent ekolojisi açısından ele alındığında ortaya çıkmaktadır. Ankara gibi bir metropolün merkezinden 5 km uzakta yüzlerce bitki, kelebek türü ve tilki, porsuk gibi memelileri barındıran bir alanın bulunması çok önemlidir.

ODTÜ'nün Florası

Ağaçların hakim olduğu ekolojik birimlerin yanı sıra orijinal bozkır örtüsü, gerek barındırdığı çok sayıda otsu tür nedeniyle, gerek onlarca yıldır insan etkisinden uzak olmanın sonucunda biyolojik açıdan son derece değerli ve nadir bir örnek oluşturmuştur. Doğal bozkır örtüsünde yaklaşık **700 bitki türü** bulunmaktadır. Bunların 50 tanesi de sadece Türkiye'de bulunan, endemik dediğimiz koruma açısından öncelikli türlerdir.

ODTÜ ormanı büyük oranda karaçamlardan oluşmaktadır. Karaçamın yanı sıra sarıçam ve Toros Sediri en çok kullanılan ağaç türleri olmuştur. Bu türlerin dışında yerleşkenin doğal alanlarında yirmiden fazla ağaç türüne rastlanabilir.

Ağaçlandırma çalışmasının ilk planlandığı yıllarda bu kadar büyük ölçekli bir ağaçlandırma henüz Türkiye'de hiç yapılmamıştı. ODTÜ'deki ağaçlandırma girişimi, getirdiği yaklaşım ve sonuçları ile bu alanda çok önemli bir adım olmuştur.

ODTÜ ağaçlandırmasının diğer bir devrimci yönü de kullanılan türlerdir. Bu tip ağaçlandırma çalışmalarında geleneksel olarak sadece çam ağaçları veya diğer iğne yapraklı türler tercih edilir. Ancak ODTÜ'deki ağaçlandırma çalışmasında iğne yapraklı ağaçların yanı sıra yayvan yapraklı ağaççıklar, çalılar ve bazı yer örtücü otsu bitkiler de kullanılmıştır.

Alıç, ahlat, badem, mahlep gibi ağaççıklar İç Anadolu'ya özgü türlerdir. Ağaçlandırma çalışmaları sırasında dikilen bu türler, özellikle çiçekleri ve meyveleri ile yaban hayatı için son derece önemli türlerdir. Bu ağaççıkların sayesinde yerleşkede kelebekten kuşlara ve küçük memelilere kadar birçok tür yaşamaktadır.

ODTÜ'nün Faunası

ODTÜ faunası içerisinde en iyi çalışılmış canlı grubu kuşlardır. Yapılan gözlemler sonucunda bugün yerleşkede **210'dan fazla kuş türü** (Türkiye avifaunasının yarısı kadar) tespit edilmiştir. Bunların bir kısmı ODTÜ'de sürekli yaşarken bir kısmı da alanı belli dönemlerde konaklama amacıyla kullanmaktadır. Görülen kuş türünün fazlalığı, ODTÜ sınırları içinde farklı yaşam alanlarının bulunması ve civarında bozulmamış başka bir doğal alanın bulunmaması sayesinde. Bu açıdan özellikle Eymir Gölü ve sazlıklar büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'de nadir olarak rastlanan birçok kuş türü ODTÜ'de kaydedilmiştir (bkz. okgt.blogspot.com). Bunlar arasında ülkede ilk defa kaydı buradan verilen Çiğdeci (*Acridoteres tristis*) ile son yüzyılda bilinen beş kayıttan ikisi ODTÜ'den olan Akkaşlı Kirazkuşu (*Emberiza leucocephalos*) özellikle belirtilmelidir.

Orman Ağaçkakanı (Cavit Bilen)